

ABONAMENTUL:

Un an 120 L
6 luni 60 L
3 luni 30 L

Tribuna Nouă

Organ al Partidului Național-Liberal.

Redacția str.
Românului 18
Administrația:
Piața Avram
Iancu 7.
Arad.

Anul VI. — N-rul 20

Apare de două ori pe lună sub conducerea unui comitet

Arad, 17 Octomvrie 1929.

PRAZNICUL NOSTRU.

— Centenarul românesc al episcopiei Aradului. —

In toamna aceasta se implinesc o sută de ani, de când episcopia Aradului, după o cărmuire de peste o sută de ani prin episcopi sârbești, a ajuns, în stârșit, la anul 1829, să-și primească pe cel dintâi episcop român, în persoana lui Nestor Ioanovici, călugăr ardelen de origine.

In aceste câteva cuvinte am spus intreg faptul, care va fi reinviat în mințile celor de astăzi, prin prăznuirea ce va avea loc aici, în Arad, în ziua de 26 Octomvrie.

Vom prăzni așa dar o biruință românească, ce a fost pregătită îndelung, de pela începutul veacului trecut, de către oamenii Bisericii noastre: Dimitrie Tichindeal și Moise Nicoară, dimpreună cu generația lor de fruntași și luptători.

Pe străduințele acestora, incununate cu alte izbânzi, cari au fost desrobirea ierarhică de sub sârbi (1864) și luptele naționale de mai apoi, atât de frumoase, ale Aradailor, se întemeiază și mândria politică națională a acestui finut.

Prin urmare praznicul ce ne stă în prag, nu va putea fi socotit numai ca un act de manifestație bisericească. El trebuie să fie privit de ceea ce a fost în realitate: ca primul act din epopeia desrobirii noastre naționale chiar, nu numai bisericești, din părțile Crișanei și Banatului.

Dar, tot astfel, va trebui să se fixeze și cealaltă latură a adevărului istoric, că instituția, sub al căreia nume, s'a putut începe această acțiune de desrobire, este sfânta noastră Biserică, ortodoxă și românească în aceeași vreme, care și-a dat și de atunci încolo intreg concursul său la progresul neamului.

In acest fapt se găsește explicația împrejurării — ce se cam uită, și n'ar trebui — că Aradul din acele vremuri a fost mai mult decât o semnificație: a fost un factor decizător în frământările veacului XIX, atât în domeniul bisericesc, cât și

in cel cultura'l și politic-românesc.

Prăznuirea biruinței noastre naționale prin alegerea episcopului Nestor Ioanovici, deci, — deși dânsul a stat în fruntea eparhiei d'abia un an și douăsprezece zile, — va trebui să ne servească un prilej de evocarea intreg trecutului, frumos și românesc, al acestui finut, și pentru a ne trezi, în conștiințele noastre, la datoriile ce avem: de a nu uita un trecut frumos, și de a prinde un bun indemn la muncă și pentru viitor.

Biserica noastră, prin episcopia Aradului, a făcut intinse pregătiri pentru reușita serbării de comemorarea unui centenar dela instalarea episcopului Nestor Ioanovici.

S'au dat instrucțiunile cuvenite pentru o frumoasă și vrednică prăznuire, în locul prim aici, în Arad, și la Gaiu, unde odihnește de veci întâiul episcop român al Aradului, alături de înaintașii săi sârbi. Dar s'au luat măsuri și pentru prăznuirea evenimentului, în intreg cuprinsul eparhiei.

Se va întruni adunarea eparhială, în ședința festivă de comemorare. Se va da un concert religios. In scurt: se fac toate pregătirile, ca aceasta sărbare să fie din cele mai reușite.

Da, — pentru că, cum spunem, nu este vorba de un praznic exclusiv confesional, ci de unul românesc. Și, adăugăm: unul românesc, în acel senz, că la leagănul biruinței naționale, ce o reîmprospătam în cugetele noastre, a veghiat Biserica noastră ortodoxă, care în toate timpurile a fost și națională.

Să se gătească, deci, de sărbătoare ori care bun român și bun creștin din aceste părți, pentru a fi de față la praznicul nostru, care este — și trebuie să fie — al întregii suflări românești.

Dr. Gh. Ciuhandu,
consilier eparhial

O pată gratuită, adusă dascălimei române.

Patima omenească, patima celor cari se străduiesc a rămâne cât mai deplin „oameni”, a adus dascălimei românești o pată gratuită, când o atare rușine putea să nu aibă loc. Este vorba de cazul dascălului N. Cristea, înscenat stupid de către un presupus revizor abil, după urma căruia N. Cristea a stat timp de aproape un an de zile sub acuzarea de delapidator. Judecarea procesului însă, care a avut loc

în ziua de 14 Oct. a. c. a înlăturat definitiv această pată, dovedindu-se tot odată că inspectorul școlar N. Cristea, face parte din rândul celor puțin, cătora sentimentalismul nu le poate aduce decât surprize neplăcute. Nu putem trece peste acest proces fără a reaminti pledoaria dlui avocat Jean Atanasiade, care a avut darul să justifice până la maximum verdictul de achitare, dat de către curte, dascălului N. Cristea. — Este o atenție pe care o merită.

IOAN I. GEORGESCU.

„Uitarea va veni...

„A venit!”

G. Bacovia

Un an de tăcere desăvârșită, un an de dispariție totală: începutul sfârșitului!

Ioan I. Georgescu, încetând de a mai fi un om, dăinuiește totuși ca nume, și în suflul populației acestui județ, meritul faptelor sale, l'a încadrat cum se cuvine. Nimeni, credem noi, că nu'i va putea lua locul, pentru că Ioan I. Georgescu a știut să împletească rostul factorului politic cu menirea omului, în general, și dacă a greșit pe-alocura, nu înseamnă că și-a chibzuit gresala.

Ramurade activitate, în care chibzuința a lucrat în mod absolut conștient, a fost aceea de ordin cultural. Măr-

turii acestor afirmații, stau zidurile noi încă ale atâtor școale din județ, la temelie cărora — nu exagerăm cu nimic, când spunem — că, s'a topit zi de zi energia omului care a fost Ioan I. Georgescu.

În fața acestui an de tăcere desăvârșită, găsim a ne reaminti o bătrânească vorbă, că: numai omul se uită, iar faptele lui trăesc. Cine știe dacă alții mai buni, cari vor veni, poate, după noi, în fața atâtor fapte bune ale lui Ioan I. Georgescu, nu vor căuta să desprindă și figura omului, care a trăit cândva între oamenii ce nu l'au prețuit, la înălțimea faptelor lui.

RENEGATII.

Cunoaștem mulți oameni atinși de boala zilelor de azi, care îi face să râvnescă la cele mai înalte slujbe pentru cari capul lor se prezintă ca un ce nelsprăvit, dar cart în acelaș timp își inchipuiesc, că nimic nu se poate face în întocmirea acestei țări, decât prin vrednicia lor, care însă le lipsește cu desăvârșire. Acestia sunt conduși nu într'atâta de râvna de a se ridica pe treapta întocmirilor sociale, cât mai ca seamă de dorul de a câștiga, de a se îmbogăți. Să te ferească Dumnezeu de grozăvia acestor oameni, dacă ajung să-și odihnească proștia pe un scaun de conducere, căci se cred pe sine punctul pe lângă care se învârtă soarele!

Mal primejdios de cât acestia sunt însă renegații. Către cine zicem renegați? Iată-i cine sunt.

Pe timpul luptelor naționale purtate cu ungurii, înainte de unirea tuturor Românilor, aveam două feluri de oameni: luptători, cari nu se dădeau înapoi cu nici un preț și avem și de acela, cari erau scâlțași în lapte și miere de cătră unguri, cărora li-se vânduseră. Și fiindcă acești scârboși și-au tăgăduit, sau și-au renegat limba și legea lor strămoșească, lumea le zice renegați până în ziua de azi.

În casele lor, renegații vorbeau în limbă străină, căci de a lor li era rușine; umblau tot printre străini; dacă li se cerea, își lăpădau cu plăcere legea în care s-au născut și în care au trăit moșii și strămoși lor; se lăpădau chiar și de numele moștenit dela părinți; se căsătoreau cu femei străine;

copii lor erau crescuți în lege și limbă străină și deveneau astfel cei mai scârboși și temuți dușmani ai Neamului românesc. Dacă erau în slujba statului, asupreau pe Români; dacă erau în școală, își moghiazau cu puterea, crescând pe bieții copilași în convingerea, că este o rușine a fi român. Pe luptătorii noștri naționali îi nelinișteau și se trudeau să împiedce prin toate mijloacele înălțatoarele lupte ce se duceau pentru desrobirea noastră națională. — În felul acesta, aceste lăpădături și drojdii esite din curatul trup românesc, erau viețuitoarele cele mai blăstamate și primejdioase înainte celora, cari au avut nu numai omenia, dar și tăria să rămână aceea, ce l-a făcut Dumnezeu, a-dacă Români adevărați.

Indată după unirea tuturor Românilor într'o singură țară, renegații se puseră pe lucru. Ca și Iuda, se lăpădară de unguri, stăpânii lor de până atunci și — ca și când faptele lor mârșave s'ar fi uitat cu totul, — cerșiră slujbe dela Români. Și de oarce renegații nu știu ce este omenia, fiind cele mai obrasnice creaturi ale lui Dumnezeu, au ajuns în slujbe grase, pline de indestulare, rânjind în fața adevăraților Români, cari de multe ori nu au o bucată de pâine pe masă.

Așa au fost și sunt însă răsplățiți la noi renegații, față de Români, cari mai bucurosi au suferit pe vremuri cele mai neînchipuite lipsuri, de cât să se vândă dușmanilor de moarte.

Renegaților! Nu vă este rușine să mâncați pâinea albă din mâna acelor

Criza de guvern

Grave neînțelegeri în guvern.

— D. Mihalache a prezentat un ultimatum d-lui Maniu. — Raportul de forțe trebuie restabilit — pretind țărăniștii —

„Armonia din guvern a intrat, în ultimele zile, într'un fel de fază decizivă, caracteristică regimurilor falimentare.

Modul cum d. Iuliu Maniu și elementul ardelean au acționat în ce privește complectarea Inaltei Regențe, a fost ceea ce se cheamă „a turna petrol peste foc”.

Țărăniștii din vechiul Regat socotind că acesta este singurul prilej de a-și îmbunătăți situația ce au în guvernul actual au trecut dela frământările din culise la fapte.

D. Gr. Iulian a pus la dispoziția d-lui Iuliu Maniu demisia sa motivată personal șefului guvernului.

Numirea d-lui Voicu Nițescu ca interimar la justiție, împotriva dorinței d-lui Iulian, numai spre a se aranja ilegal o serie de avantaje pentru partizanii din Ardeal, precum și modul cum s'a făcut ancheta asasinatului dela Lupeol, cu un raport ce a lovit inutil în Magistratură — au fost punctul de plecare.

Ignoranța totală în care d. Gr. Iulian s'a văzut ținut în ce privește complectarea Inaltei Regențe și ușurința cu care s'a trecut peste avizul dat de d-sa — au determinat demisia și i-a dat un caracter definitiv.

D. I. Mihalache s'a decis, în sfârșit, să lasă și d-sa, din rezervă.

D-sa a amintit d-lui Maniu textul art. 91 din Constituție și a cerut demiterea d-lui Mihai Popovici.

Arătând complectă solidaritate, care există între d-sa și toți miniștrii țărăniști, d. I. Mihalache a pretins d-lui Maniu ca remanierea — pe care o socotește că trebuie să fie făcută în cel mai scurt timp, — să restabilească raportul de forțe dintre naționali și țărăniști.

Acest raport de forțe a ajuns o adevărată batjocură și o umilire permanentă pentru țărăniști, complet sacrificați pretutindeni în toate comisiunile, la toate plecările în strelnătate — unde au fost trimiși numai ardeleni.

D. I. Mihalache a adăugat că singur elementul țărănesc din guvern a mai dat oarecare prestigiu cabinetului. Miniștrii țărăniști sunt singurii cari nu s'au dovedit complet ignoranți la departamentele lor — ceea ce desigur, nu-i cazul cu nimeni din miniștrii ardeleni, dintre cari și cel mai fruntaș d. dr. Vaida, au lovit grav partidul prin absoluta lor nepricepere. Cazul asasinatului în masă dela Lupeni e caracteristic, mai ales că singurul vinovat și responsabil e personal d. dr. Vaida.

In ce privește calitățile celorlalți miniștri ca Sever Dan, Aurel Vlad Voicu Nițescu, Sever Bocu, etc., — o simplă examinare a ceea ce au făcut la ministerele lor, arată ridicula figura ce o fac acolo.

In consecință d. I. Mihalache a cerut:

1. Restabilirea complectă a raportului de forțe.
 2. Demiterea d-lui Mihai Popovici și incredințarea acestui departament d-lui V. Madgearu.
 3. Ministerul Sănătății și Muncii și al Comunicațiilor tot pentru elementul țărănist.
 4. Revizuirea tuturor numirilor făcute și punerea lor în concordanță cu raportul de forțe.
- Gererea are caracterul precis de ultimatum.

După ultimele informații pe cari le deținem, d-l Gr. Iulian și-a prezentat irevocabil demisiunea din ministeriatul justiției, — Dl Mihail Popovici, ministrul de finanțe, pentru a nu crea dificultăți noului regent, și-a dat și d-sa demisia din guvern, luni la 2 p. m.

Țărăniștii solidar strânși în jurul Dlui Mihalache pretind ministerul de finanțe pentru D-l V. Madgearu, ale cărui succese financiare pe piața engleză îl indică pentru locul pretins. D-l Vaida refuză această onoare D-lui Madgearu și în general țărăniștilor, și declară că în cazul cedării D-lui Maniu în favoarea D-lui Madgearu D-sa va trage consecințele, adică va demisiona din guvern — Precum vedem, lucrurile se complică. Șeful guvernului și-a pierdut complect busola și pentru a câștiga timp așteaptă reîntoarcerea din străinătate a D-lui Madgearu. Până atunci a convocat comitetul de o sută, spre consultare....

Lipsa completă de morală.

Legile nesocotite de cei cari le-au făcut.

Cel cart au fost capturați de demagogia incutată în sistemul de luptă al partidului Național Țărănist au avut ocazia tristă de a constata de pe urma încadrărilor de funcționari din ultimul timp, că afirmatul program de „modernizare” a instituțiilor publice prin noua Lege Administrativă este un balon de vânt de natura celorlalte înșirate pe șforile trase marelui public dela venirea la putere și până azi.

Monitorul Oficial ne pune în vederea realității funcționarii încadrați sunt aleși după placul guvernului și nu conform legii administrative. Pentru a putea și mai bine controlat spre întărirea afirmațiunilor mele, voi lua numai câteva date din încadrările dela poliția din Arad.

Și ca să fie pe deplin înțeles; Legea administrativă prevede ca începând cu rangul de comisar în toate gradele de act în sus toți funcționarii trebuie să aibă titlul academic - licențați..

Monitorul Oficial care ne vestește încadrările publice o serie întreagă de abateri dela această dispoziție a legii cum sunt următoarele: Dl. Giurgiu a fost încadrat secretar de chestură — rang mai înalt decât al comisariatului, deși d-sa nu numai că n'are titlul academic, dar este și cam certat cu stu-

dile școlii secundare. Tot atunci Dl. Giulan — cu școală secundară și diploma de notar — va să zică ceva mai mult ca dl. Giurgiu, mai având la bază și serviciul neîntrerupt dela unire încoaci în care s'a ridicat până la rangul de șef de birou principal, a fost încadrat ca polițai.

Dl. Sabău cu școală secundară și academia de teologie, adică cel care posedă cea mai înaltă pregătire după chestor dintre toți funcționarii poliției din Arad, a fost încadrat ca ajutor de comisar (subcomisar), va se zică degradat din șef de birou principal ce era și pentru care avea pregătirea cerută de lege.

Aceste dovezi oglindesc clar, că guvernul pentru a-și plasa elementele favorite din cetele de voinici desconsideră chiar și legea pe care au făcut-o ei. Marele public trebuie să-și dea bine seama ce înseamnă toate faptele acestea. Minciuna, vestita minciună din timpul alegerilor, este trecută în rândul aplicării textului legii. Urmează deci în mod firesc, ca tot acel mare public care a fost înșelat să decidă: respecta-va legile care sunt nesocotite de făuritorii lor sau nu le va respecta!...

Rică.

Dosarul „legalităților”.

În M. Of. partea I No. 227 din M. X. 929, a apărut Decizia Min. No. 64623 de încadrarea funcționarilor polițienești din țară, conform avizului Comisiunii pentru verificarea situației funcționarilor polițienești și pe baza art. 19, 133 și 135 din legea pentru organizarea poliției generale a Statului.

Mă refer la încadrarea funcționarilor Chesturei de Poliție a Municipiului Arad, care s'a făcut în urma declarațiunii verbale ce fiecare funcționar a dat-o în ziua de 1 IX. 929, Dlui D. R. Ioanițescu subsecretar de Stat, asupra studiilor ce posedă fiecare, în care scop venise Dsa.

Legea pentru organizarea poliției generale a Statului, pe baza căreia s'a făcut această încadrare, prevede categoric la art. 79:

- a) Titluri academice pentru funcționari, dela gradul de Comisar în sus.
- b) Bacalaureatul sau diploma secțiunii II a școlii de poliție științifică, pentru funcțiunea de Comisar ajutor.

Din textul acestui articol care este de strictă interpretare, nefiind susceptibil de a i se da alt înțeles din tot cuprinsul legii, rezultă că la data încadrării, funcționarul trebuie să posedă pregătirea ce se cere.

Privind tabloul de funcționarii polițienești încadrați la Chestura de Poliție a Municipiului Arad, am rămas surprins de modul cum a fost încadrat Dl. Giurgiu Romul, despre care M. Of. spune: „Dl. Giurgiu Romul polițai cl. I-a i se atribuie cu titlu definitiv funcțiunea de Secretar de chestură cl. I-a”.

Dl. Giurgiu a fost pe vremuri Comisar, funcțiune din care a demisionat în anul 1926. La venirea actualului regim a fost numit director diurnist al Prefecturii Poliției a Municipiului Arad. În ziua de 1 IX 1929, când a venit la Arad Dl. D. R. Ioanițescu Subsecretar de Stat în vederea înca-

drării, Dl. Giurgiu a afirmat că este bacalaureat.

Dl. Stan Emanoil Director general al Poliției și Siguranței Statului observând că Dl. Giurgiu n'are situația aranjată fiind numai diurnist, Dl. Dr. Moga Romul Chestorul de Poliție al Municipiului Arad a șoptit ceva la urechea D-lui D. R. Ioanițescu, în urma cărui acesta a spus D-lui Giurgiu să meargă la București, spre a vedea cum se poate aranja situația sa, adaogând că nu crede să se poată face ceva. La câteva săptămâni după aceasta, Ministerul de Interne a făcut cunoscut telegrafic punerea în disponibilitate a D-lui Giurgiu pe data de 1 X 1929, ca unul ce era diurnist și care n'avea studiile necesare funcțiunii ce îndeplinea, fără însă ca D-sa să fi părăsit serviciul. Acum citesc în M. Of. că D-lui Giurgiu polițai cl. I, (funcțiune ce n'a avut-o niciodată), i s'a atribuit definitiv funcțiunea de secretar de chestură pe data de 1 X 1929, (aceiaș dată când a fost pus telegrafic în disponibilitate pentru drepturile ce n'avea).

Cum pentru funcțiunea ce s'a atribuit D-lui Giurgiu se cere altora titluri academice, întrebăm onoratul Minister de Interne și pe și mai onoratul său reprezentat și autor al legii Dl. D. R. Ioanițescu, dacă în felul acesta înțelege D-sa aplicarea legii administrative în ceea ce privește încadrarea funcționarilor polițienești.

Și dacă în felul acesta o înțeleg înșiși autorii chemați s-o aplice în toată strictețea ei, vă puteți închipui ce-or face cu ea celelalte partide care au declarat că n-o respectă.

Am citit un caz. Un exemplu luat la întâmplare nu pentru a lovi în cel citat, ci pentru a evidenția strictețea „legalității” noului regim, am putea cita sute de cazuri!

Dar, mai avem timp.

A. Cioculescu.

fulul politic al Papei, guvernul liberal al Italiei a luat măsură, ca biserica ortodoxă din Neapole să fie trecută în stăpânirea comunității grecești ortodoxe. Cazul acesta este foarte instructiv cu privire la ceea ce avem și noi de făcut. Dacă statul italian, cu vechile sale tradiții catolice de baștină, a făcut dreptate unei biserici, cu care nu avea altă legătură decât cea cetățenească, — nu mă îndoiesc de loc, că Parlamentul român și partidul nostru liberal, care a mai scris la activul său

fapte mari pentru Biserica ortodoxă a neamului și a țării, va ști să fie și din prilejul legii cultelor, la înălțimea, la care l-a ridicat o tradiție, și-l îndeamnă și o datorie duhovnicească și alta patriotică.

După toate aceste, d-lor Senatori, mulțumindu-vă pentru atențiunea cu care m'ați onorat în chip deosebit, am onoarea să vă declar, că, mulțumit fiind cu economia acestui proiect de lege, îl voi vota, cu dorința: să se țină seama și de cele v'am înfățișat în discursul meu. (Aplauze prelungite).

(SFÂRȘIT.)

Grant responsabil: Z. HANDOCA

Tiparul Tipografiei Diecezane, Arad